

основним чинником розвитку особистості загалом. У процесі спілкування величезну роль грає активність самої дитини, у результаті відбувається і накопичення власного досвіду.

Управління активністю дитини вимагає від педагога використання різноманітних форм ігрової діяльності, що надають вихованню та навчанню особливий зміст, що розвиває характер. Соціалізація здійснюється тоді, коли вона проходить у неповторно-індивідуальній для кожного школяра формі, що повною мірою забезпечує ігрова діяльність як емоційне входження в життя дорослих, дієве накопичення норм колективної поведінки, які потім переносяться дітьми і за межі гри, стаючи загальними нормами їх поведінки.

Резюмуючи сказане вище, відзначимо, що ігрова діяльність як засіб соціалізації молодших школярів дозволяє розширити соціальний кругозір життя дитини, створити більший простір прояву її індивідуальності як повноти самоздійснення, свободи поведінки та діяльності у соціальному просторі. Різноманітність можливостей ігрової діяльності проявляється в активізації пізнавальних здібностей, корекції недоліків особистісного розвитку, вдосконаленні вміння орієнтуватися в соціальній дійсності та інтелектуально освоювати всю систему людських стосунків.

Список використаних джерел

1. Буева Л. П. Человек: деятельность и общение. М.: Мысль, 1978. 216 с.
2. Вульф В. З., Иванов В. Д. Основы педагогики в лекциях, ситуациях, первоисточниках: Учебное пособие. М. : Изд-во УРАО, 1997. 288 с.
3. Мудрик А. В. Общение как фактор воспитания школьников. М. : Педагогика, 1984. 112 с.
Обухова Л. Ф. Детская психология: теория, факты, проблемы. М. : Тривола, 1995. 360 с.
4. Шапар В. Б. Сучасний тлумачний психологічний словник. Х. : Прапор, 2007. 640 с.

Катерина Чеканюк

СУЧАСНІ АКТУАЛІТЕТИ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ВЧИТЕЛЯ

Педагогічна діяльність це особливий вид соціальної діяльності, спрямований на передачу від старшого покоління молодшим накопичених людством культури та досвіду, підготовку вихованців до виконання певних соціальних ролей у суспільстві, створення умов для розвитку та саморозвитку їх особистості та вибору можливостей вільного та творчого самовираження.

Сучасний етап розвитку інформаційного глобалізованого суспільства

зумовлює зміни підходів до професійного розвитку особистості. Це викликано тим, що нині «в технічно розвиненому та економічно нестабільному світі» в умовах потреби поліфункціональної діяльності кожна людина має самореалізуватися, насамперед професійно, якісно та ефективно діяти, щоб бути конкурентоздатною та успішною. Окрім цього, на початку XXI ст. світова спільнота зрозуміла, що вчительство – це не тільки «змінна величина», яка необхідна для успішного реформування освітніх систем, але й «найбільш визначний носій змін» у реалізації реформ. Ця подвійна роль вчителів у освітніх реформах – бути суб'єктом і об'єктом реформацій – робить професійний розвиток вчителів зоною виклику». Тому в сьогодні активно розробляються нові підходи і, відповідно, стратегії (способи і форми організації, зміст того, що потрібно засвоїти) професійного становлення й розвитку особистості педагога.

У дослідженнях проблем професійного розвитку педагога сутність поняття визначено як зарубіжними, так і вітчизняними науковцями. Варто зазначити також, що для визначення професійного розвитку вчителя у вітчизняних і зарубіжних наукових працях використовуються різні терміни, зокрема, розвиток вчителя (*teacher development*), розвиток кар'єри (*career development*), розвиток персоналу (*staff development*), розвиток людських ресурсів (*human resource development*), професійний розвиток (*professional development*), неперервна освіта (*continuing education*), освіта впродовж життя (*lifelong learning*), професійне становлення та інші.

Сучасні тенденції розвитку освіти України та входження її до світового освітянського простору призводять до стрімких змін ролі та функції керівника закладу освіти та педагогічного працівника, постійно зростаючих вимог до їх професійної компетентності. У цій ситуації активізувався пошук інноваційних моделей як професійної, так і післядипломної педагогічної освіти, подальший розвиток якої значною мірою залежить не тільки від критичного осмислення і врахування накопиченого вітчизняного досвіду, але й від дослідження прогресивних ідей та практичних здобутків світових надбань, що має вивчатися та оцінюватися з метою відбору найефективніших доробок для впровадження у національну систему підвищення кваліфікації вчителів [5, с. 439].

Накопичений європейськими країнами досвід організації післядипломної освіти педагогів, без сумніву, є цінним для осмислення і творчого використання українськими педагогами в умовах оновлення системи післядипломної освіти педагогів в Україні. Потреби інтеграції України до світового освітніх простору зумовлюють необхідність розв'язання ряду складних проблем щодо модернізації сфери післядипломної освіти і системи підвищення кваліфікації керівних кадрів. Суттєвою складовою необхідних змін є реалізація міжнародних зобов'язань України щодо інтеграції в загальноєвропейський освітній простір та забезпечення якості освіти європейського рівня [2, с. 49].

Узагальнення результатів колективного дослідження відділу

зарубіжних систем педагогічної освіти і освіти дорослих Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України щодо професійної підготовки педагогів у розвинених країнах світу дало підстави для окреслення рекомендацій щодо творчого використання прогресивних ідей зарубіжного досвіду професійної підготовки і розвитку педагогів для оновлення української системи неперервної педагогічної освіти:

– на національному рівні (нормативно-правове врегулювання професійного розвитку учителів в Україні відповідно до вимог Болонського процесу; поєднання централізації та децентралізації в управлінні системою педагогічної освіти для диверсифікації типів провайдерів професійного розвитку вчителів за рахунок професійних спілок працівників освіти, центрів з підготовки вчителів, освітніх асоціацій України, та неформальних провайдерів освітніх послуг для забезпечення практико-орієнтованої та професійної підготовки майбутніх учителів у кооперації; активізацію їх участі у творенні державної освітньої політики з питань професійного розвитку; реалізацію неперервного професійного розвитку вчителів за чітко визначеними стратегіями, етапами та напрямками удосконалення; починаючи з забезпечення моніторингу та наставництва для вчителів новачків, для їх кращої адаптації до професійної діяльності з подальшим професійним розвитком вчителя на систематичній основі до завершення його професійної кар'єри; розроблення стратегії для сприяння соціального партнерства між школою та зовнішніми експертами на основі існуючих ресурсів (у тому числі дослідниками, практиками з числа неформальних провайдерів освіти, промисловості та інших державних або приватних підприємств); розроблення національної стратегії, спрямованої на підвищення престижу педагогічної діяльності (забезпечення високої заробітної плати, створення привабливих умов праці та кар'єрних можливостей для педагогічних працівників); запровадження альтернативних шляхів здобуття педагогічної професії для заохочення більшої кількості фахівців до педагогічної діяльності);

– на інституційному рівні (встановлення більш жорстких вимог входу для початкової освіти (складання тестів на професійну придатність); актуалізація діяльнісного характеру професійної підготовки, посилення проблемно-базованої, дослідної, кооперативної спрямованості психолого-педагогічної підготовки, її спрямування на оволодіння фахівцем практичними вміннями й навичками організації навчально-виховного процесу; використання проблемних, проектно дослідницьких методик на основі комплексного методичного й інформаційного забезпечення професійного розвитку; активізацію професійного зростання вчителів з використанням новітніх інформаційних технологій та всесвітньої електронної мережі Інтернет; виокремлення професійного розвитку вчителів одним із пріоритетних напрямів діяльності навчальних закладів та створення у них відповідних відділів; забезпечення належних умов ефективного професійного розвитку вчителів, що передбачає відповідність

національним стандартам професійного розвитку; забезпеченість організаційно-часовими, адміністративними і фінансовими ресурсами; врахування пріоритетів діяльності шкіл та індивідуальних потреб учителів; поєднання чіткого визначення мети і завдань цього процесу з гнучкістю і динамізмом його планування; врахування професійної думки всіх учасників професійного розвитку; постійне оцінювання та моніторинг результатів; розвиток здатності педагогічних працівників здійснювати дослідницьку діяльність; приймати участь у комплексних програмах і проектах міжвузівської міжнародної співпраці, створення умов для зростання їхньої академічної мобільності; налагодження партнерства між органами освіти, громадськими, освітніми і професійними національними та міжнародними об'єднаннями з метою обміну досвідом, реалізації масштабних проектів та програм, урізноманітнення форм професійного розвитку вчителів із залученням неформальних провайдерів професійного розвитку; підвищення мотивації вчителів до активного професійного зростання [1, с. 77–80].

Подальше функціонування закладів ППО пов'язане з розвитком їх автономності, активізацією модернізаційних процесів через впровадження інноваційних технологій у систему ППО. Також найпоширенішою формою сприяння інноваційним процесам є науково-методичне керівництво експериментальною роботою педагогів чи педагогічних колективів.

Аналіз інтернет-джерел дає підстави зробити висновок про розвинутий ринок освітніх послуг і у перспективі демонополізацію системи ППО на проведення заходів з професійного розвитку педагогічних працівників. Унормування механізму визнання результатів неформальної освіти, отримання ваучера педагогами, необхідність у реалізації отриманих прав педагогічними працівниками на вибір суб'єктів професійного розвитку, урізноманітнення форм підвищення кваліфікації підвищить конкурентність на ринку надання освітніх послуг працівникам освіти, що активізує відхід закладів ППО від їх традиційного функціонального призначення у підвищенні кваліфікації педагогічних працівників і стимулює до активізації науково-дослідної роботи, спрямованої на вирішення нагальних проблем регіону та конкретних закладів освіти засобами використання інноваційних технологій, що зробить їх більш привабливими на ринку освітніх послуг, тим більш, що український споживач традиційно висловлює довіру суб'єктам державного сектору. Як свідчить практика, сучасний педагогічний працівник усвідомлює необхідність впровадження сучасних форм навчання, має бажання удосконалювати свою діяльність, згоден відмовитися від застарілих методів, проте не кожен працівник має необхідні ресурси, достатній рівень знань та навичок для впровадження інновацій [4, с. 161–173].

Особливістю сучасної системи ППО є безперервність процесу професійного становлення та розвитку педагогів на різних етапах професійної кар'єри, на курсах підвищення кваліфікації та в міжкурсовий

період, перехід від трансляції певного обсягу знань до професійного розвитку на засадах компетентнісного підходу, що забезпечило акцент на формуванні у педагогічних працівників здатності до використання знань на ціннісних засадах, активне впровадження інформаційно-комп'ютерних технологій і дистанційних форм навчання. У сучасній практиці ППО застосовуються варіативні моделі організації освітнього процесу, використовуються можливості формальної, неформальної та інформальної освіти дорослих, розвивається міжнародне співробітництво шляхом реалізації інноваційних проектів і програм. Здійснюються наукові дослідження в галузі ППО. Громадсько-державне управління в системі ППО зумовило активізацію взаємодії з різноманітними асоціаціями та громадськими організаціями.

Головними напрямками функціонування та розвитку системи ППО на сьогодні є її сучасне наукове обґрунтування та законодавче закріплення, зокрема розроблення, нормативно-правове забезпечення та запровадження накопичувальної системи професійного розвитку педагогів, використання можливостей інформальної освіти для професійного розвитку працівників, формування та розвитку кадрового потенціалу освіти нової генерації, який покликаний забезпечувати реалізацію державної освітньої політики в галузі та європейський вектор її розвитку [3, с. 138–139].

Проаналізовані підходи та, відповідно, концепції організації професійного розвитку педагогів, на нашу думку, є спробою відповісти на виклики сучасності в потребі педагога-професіонала як головної рушійної сили освіти в суспільстві. Вважаю, що розглянуті засади навчання й розвитку педагогів не заперечують традиційним дидактичним принципам педагогіки: частково вони їх розвивають, частково корелюють з ними. Також вбачаємо позитив в оптимальному поєднанні всіх зазначених підходів, які значною мірою доповнюють один одного та яким притаманні спільні ознаки: за реалізації всіх розглянутих концептуальних засад організації професійного розвитку педагога залучається (враховується й використовується) його досвід; особистість є суб'єктом навчання й розвитку; цей процес має професійний контекст.

Отже, це уможливорює урахування закономірностей розвитку й саморозвитку фахівця та певних умов, у яких здійснюється його професійний розвиток; забезпечує самореалізацію творчого потенціалу особистості, набуття нею конкурентоздатності та мобільності в соціумі як намагання забезпечити високу якість та ефективність своєї діяльності, здатність ставити цілі й вирішувати завдання в певних умовах.

Список використаних джерел

1. Зарубіжний досвід професійної підготовки педагогів : аналітичні матеріали / [Авшенюк Н. М., Дяченко Л. М., Котун К. В., Марусинець М. М., Огієнко О. І., Сулима О. В., Постригач Н. О.]. Київ : ДКС «Центр», 2017. 83 с.

2. Ларіна Н. Б. Інноваційні моделі підвищення кваліфікації управлінських кадрів : навч.-метод. матеріали. К. : НАДУ, 2013. 52 с.
3. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні // НАПН України; за заг. ред. В. Г. Кременя. К.: Пед. думка, 2016. 448 с.
4. Пахомова М. В. Удосконалення механізмів державного управління професійним розвитком педагогічних працівників в системі неперервної освіти : дис. ... канд. наук з держ. упр.: 25.00.02 / Ін-т підгот. кадрів держ. служби зайнятості України. Київ, 2018. 244 с.
5. Пшенична Л. Післядипломна освіта – сучасні тенденції прогресу. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2016. № 3. С. 439–448.

Людмила Черніченко

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДІТЕЙ ІЗ ДИЗАРТРІЄЮ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЛОГОПЕДИЧНОГО СУПРОВОДУ СІМЕЙ

У дослідженнях останніх років неухильно простежується тенденція зростання кількості дітей з відхиленнями фізичного та психічного здоров'я, що зумовлено біологічними, екологічними, соціально-психологічними та іншими чинниками, а також їх поєднанням.

Дизартрія є одним із самих розповсюджених розладів мовлення, її значення як проблеми на даний момент різко зростає, оскільки недостатність рухового відділу центральної нервової системи у ранньому дитячому віці стає все більш звичним явищем [1, с. 193].

Дизартрія розглядається як порушення вимовної сторони мовлення, яке виникає внаслідок органічного ураження центральної нервової системи. Порушення іннервації м'язового артикуляційного апарату, пов'язані з ураженням як периферичної, так і центральної нервової системи є причиною недоліків звуковимови, порушення голосоутворення, зміни темпу мовлення, ритму, інтонації, міміки, дикції, що призводить до важкого розладу усєї мовленнєвої діяльності.

Етіологія, симптоматика дизартрії, механізми її розвитку, форми, патогенез, клінічні прояви, діагностика, структура дефекту, психолого-педагогічна характеристика та методи корекції мовлення дітей з дизартрією досить повно розглядаються в дослідженнях Р. Бабенкової, О. Вінарської, Л. Волкової, М. Ейдінової, М. Іполітової, Н. Жукової, О. Мастюкової, І. Мамайчук, М. Поваляєвої, Т. Філічової, Г. Чиркіної та ін.

Діти з дизартрією за клініко-психологічної характеристики можуть бути умовно розділені на кілька груп залежно від їх загального психофізичного розвитку:

1. дизартрія у дітей з нормальним психофізичним розвитком;